

Пересадько Галина Олександрівна,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»;
Козолуп Ігор Федорович,
перший заступник начальника управління освіти і науки
Сумської обласної державної адміністрації;
Лопіна Юлія Григорівна,
студентка ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СУМЩИНИ: КУЛЬТУРНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ЙОГО РОЗВИТОК, ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглядається розвиток культурного середовища Сумщини, його заходи, інновації та перспективи. Проаналізовано основні завдання, цілі, проблеми, пріоритетні напрямки.

Ключові слова: Сумщина, інновації, розвиток регіону, культурне середовище.

Постановка проблеми. Сумщина – скарбниця історико-культурних пам'яток. Вона є одним із найбільш насичених історико-культурною спадщиною регіонів України. Її пізнавально-туристський потенціал невичерпний, оскільки через Сумщину пролягла межа з «Диким полем», де синтезувалася культура багатьох народів і епох від часів Київської Русі. З глибини тисячоліть впливає історія заснування міст Путивля, Глухова, Ромен, які входять до списку найважливіших історичних міст України.

Аналіз публікацій. Проблема розвитку культури присвячені численні публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, зокрема [1-7]. Проте практично не вирішеними залишилися питання створення необхідних умов для позитивних змін у галузі «Культура»: зміцнення та оновлення матеріально-технічної бази бібліотек міста і шкіл естетичного виховання дітей; соціальний захист працівників культури і мистецтва; профілактика негативних явищ у підлітковому та молодіжному середовищі; пропаганда державних свят; впровадження кращих мистецьких традицій краю.

Метою даної статті є аналіз культурного середовища Сумщини, його розвитку, інновацій та перспектив..

Результати дослідження. Суми є значним культурним осередком Слобожанщини і країни в цілому – в місті працюють театри, музеї, кіноустановки, культурно-освітні заклади, бібліотеки тощо. У Сумах налічувалися та діяли такі театри і музичні заклади: Сумський обласний театр драми та музичної комедії імені М.С. Щепкіна (Театральна пл., 1); Сумський театр для дітей та юнацтва (вул. Жовтнева, 6); Сумська обласна філармонія (вул. Петропавлівська, 63). Сумські будинки культури та культурні центри: Палац дітей та юнацтва (вул. Соборна, 37); Будинок культури ВАТ «СНВО ім. Фрунзе» (пл. Горького, 5); Будинок культури ЧРЗ (вул. Привокзальна, 2); Будинок культури «Хімік» (вул. Миру, 28); Молодіжний центр «Романтика» (вул. Героїв Сталінграду, 3); Молодіжний центр «Діалог» (вул. Харківська, 30). Міські кінотеатри: кінотеатр «Дружба» (просп. Шевченка, 20) – головний і найбільший у місті (на 800 місць), значний культурний осередок, що ніколи не припиняв свою роботу від введення в експлуатацію 1972 року; кінотеатр «Космос» (вул. Жовтнева, 12) – менший за розмірами (170 посадкових місць), затишний (м'які сидіння) і осучаснений (Dolby

Digital). Найвідоміші сумські музеї та експозиції: обласний краєзнавчий музей (вул. Кірова, 2) – найбільше зібрання предметів історії та культури Сумщини; обласний художній музей ім. Н. Онацького (Покровська пл., 1); музей народної освіти області (Сумський педагогічний музей; вул. Прокоф'єва, 38) – створено 1984 року, розміщений у приміщенні обласного управління освіти й науки. Працюють 4 музейні зали, які розповідають про початки і здобутки Сумщини на педагогічній ниві, зокрема про перший вищий педагогічний заклад України – вчительський інститут у Глухові (відкрився 1874 року), також про дошкільну освіту, розвиток творчої особистості дитини, окремі вітрини присвячені видатним педагогам і просвітителям, чия діяльність та життєві шляхи пов'язані з Сумщиною. Сумський педагогічний музей вважається за рівнем другим після Київського педагогічного музею. Щороку його відвідують близько 10 000 осіб. Будинок-музей А.П. Чехова (вул. Чехова, 79); музей історії альпінізму (вул. Миру, 24); постійно діюча виставка скульптора І.П. Кавалерідзе. У місті діє центральна бібліотечна система як для дорослих, так і для дітей – відповідно з окремими бібліотечними закладами та філіями. Відомі міські бібліотеки: обласна науково-універсальна бібліотека (вул. Героїв Сталінграду, 3); обласна бібліотека для юнацтва (вул. Леваневського, 26); обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського (вул. Петропавлівська, 51); Центральна міська бібліотека ім. Т.Г. Шевченка (вул. Кооперативна, 6); обласна медична бібліотека (вул. Петропавлівська, 105); бібліотека ім. Фрунзе (вул. Горького 23/1). Бібліотеки працюють при освітніх, клубних і музейних закладах, зокрема, значним бібліотечним закладом є бібліотека ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ».

Архітектурне обличчя Сум, принаймні його центральної історичної частини, багато в чому визначили відомі архітектори кінця XVIII-початку XX століть, зокрема, О.О. Палицин, П.А. Ярославський, М. Ловцов, О.В. Щусєв тощо. Головними архітектурними пам'ятками Сум є: Воскресенська церква — перша міська кам'яниця; тризрубна, трибанна, двоповерхова церква — чудовий взірєць козацького бароко (кін. XVII – поч. XVIII ст.ст.); у наш час Свято-Воскресенський кафедральний собор УПЦ КП; Спасо-Преображенський собор (XVIII ст.); Будинок колишнього цехового управління (XVII ст.); Альтанка (одна з найвідоміших пам'яток міста); Троїцький собор (XIX ст.); Іллінська церква (XVIII ст.); Петропавлівська церква (XIX ст.); Пантелеймонівська церква (поч. XX ст.). У місті встановлено багато пам'ятників і пам'ятних знаків, як за СРСР, так і в 1990-2000 роки (за незалежності України): Тарасу Шевченку, М. Щепкіну, цукрозаводчику-меценату Івану Харитоненку, І. Кожедубу, воїнам-афганцям, жертвам Голодомору 1932-1933 років тощо.

Сумська область володіє значним культурним потенціалом, представленим закладами культури клубного типу, бібліотеками, музеями, яких в області станом на початок 2003 р. налічувалося відповідно 674, 615 і 11 одиниць. Зазначені установи виконують важливі суспільно виховні функції. На жаль, негативні прояви реформування економіки мали вплив на функціонування всіх ланок сфери культури, ресурсний потенціал яких залежить передусім від бюджетного фінансування. Кількість масових та універсальних бібліотек з 1995 р. скоротилася на 30,4%. Фізичне і моральне старіння книжкового фонду, незадовільні темпи його оновлення і поповнення, низька технічна оснащеність бібліотек спричинили зменшення контингенту читачів. За 1995-2002 рр. значно скоротилася мережа закладів культури клубного типу на 169 од., або на 18,7 %. Забезпеченість же населення області місцями у відповідних закладах залишилася на рівні 1995 р. і становить 16 од. на 100 чол. Із 1995 р. спостерігається помітне збільшення кількості відвідувань театрів за рік

(на 41,6%) населенням області.

Сприяючи духовному відродженню українського народу, крім закладів системи Міністерства культури і мистецтв України, в області функціонує ще мережа профспілкових закладів, яка налічує 62 палаци і будинки культури та 23 бібліотеки; заклади культури нового типу (обласне громадське об'єднання «Мистецький центр «Собор», громадське об'єднання «Органум»); плідно працюють в області творчі спілки.

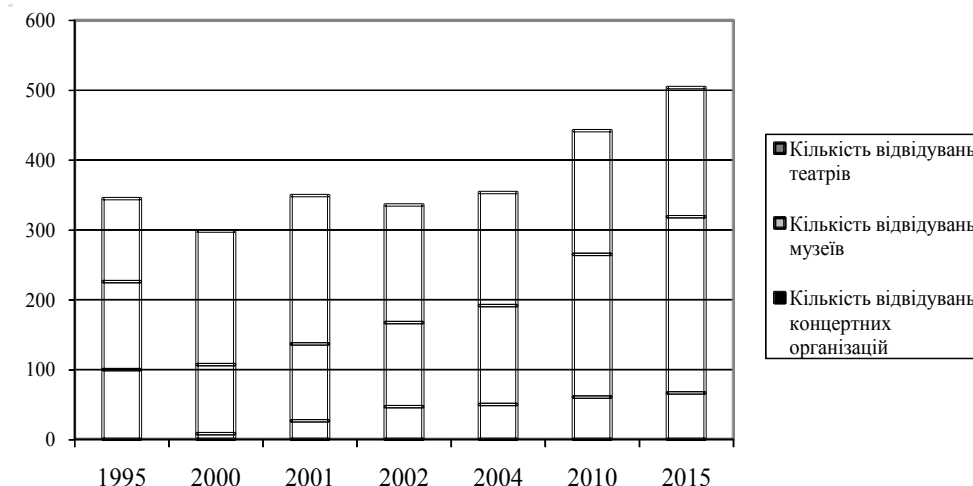

Рисунок 1 – Динаміка попиту населення на ряд культурних послуг у Сумській області

Головна **мета розвитку** культури до 2015 року полягає у відродженні її самобутності, формуванні культурно-мистецького й архітектурно-планувального середовища, здатного органічно поєднати кращі риси історичної спадщини та національних культур, представники яких населяють Сумську область, а також у підвищенні якості та доступності послуг, що сприяють культурному та естетичному розвитку, духовному збагаченню особистості та всього населення.

Подальше функціонування сфери культури пов'язано з такими **проблемами (ризиками розвитку)**:

- нестачею бюджетного фінансування галузі, яке тільки на 30 % забезпечує її потребу в коштах;
- недостатністю виділення коштів на здійснення капітальних ремонтів і реставрацію приміщень (по області 260 закладів потребують проведення капітальних ремонтів, а 16 – перебувають в аварійному стані);
- потребою впорядкування мережі закладів культури згідно з затвердженими нормативами;
- необхідністю матеріально-технічного переоснащення галузі (потребує оновлення світлове та звукопідсилювальне оснащення клубних закладів, поповнення музичними інструментами шкіл естетичного виховання, покращання охорони музейних закладів, забезпечення сучасною оргтехнікою тощо);
- погіршенням умов для надання платних послуг населенню на рівні європейських стандартів, неможливістю їх урізноманітнення, а, отже, й отримання за надані послуги

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

достатніх доходів для розвитку галузі;

- погіршенням соціального захисту працівників культури (65 % працівників галузі працюють на неповні ставки).

Пріоритетними напрямками розвитку умов культурного та естетичного відпочинку є:

- сприяння духовному відродженню українського народу, особливо творчому становленню талановитої молоді;
 - створення належних умов для розвитку та відтворення творчого потенціалу громади;
 - підтримка розвитку сільської культури;
 - формування системи моніторингу стану та використання пам'яток історії та культури, збереження предметів музейного, архівного, бібліотечного фондів та кінофондів, ефективності роботи галузі;
 - оновлення бібліотечних фондів та формування на їх основі електронних інформаційних ресурсів;
 - створення в державних музеях нових експозицій, які б відповідали сучасним науковим і технічним вимогам;
 - оптимізація мережі закладів культури та мистецтва;
 - укрупнення організацій, які займаються реставрацією пам'яток історії і культури, охорона, збереження і використання предметів та об'єктів культурної спадщини (облаштування пам'ятних місць, пам'ятників та прилеглих територій);
 - створення належної матеріально-технічної бази, зокрема, через суттєве покращання цільового фінансового забезпечення, прискорення масштабів будівництва нових закладів культури та капітального ремонту діючих;
 - реалізація регіональних програм, соціально-економічного і культурного розвитку області, а саме: «Програми збереження бібліотечних та архівних фондів Сумської області»; «Програми розвитку краєзнавства в області»; «Регіональної програми поліпшення кінообслуговування населення Сумської області» та інших;
 - створення умов для залучення до галузі культури та мистецтва ресурсів із недержавного сектора, а також розвиток меценатства та спонсорства;
 - соціальний захист працівників культури перш за все шляхом суттєвого підвищення рівня оплати праці.
- Забезпеченню даних пріоритетів сприятиме *реалізація заходів* щодо:
- створення можливостей для широкого доступу до творів мистецтва всіх прошарків населення;
 - залучення поряд із державними коштами українського та закордонного підприємництва, банківського капіталу, прибутків від платних форм діяльності закладів культури;
 - відродження, збереження та зміцнення ресурсної бази закладів культури та мистецтва, їх технічне переоснащення;
 - реформування системи оплати праці працівників закладів культури та мистецтва;
 - розроблення та реалізації комплексної програми паспортизації пам'яток історії та культури Сумської області;
 - створення сприятливих умов для творчої діяльності письменників, композиторів, художників, майстрів народного мистецтва, музичних і театральних діячів регіону шляхом формування регіональної програми підтримки творчих спілок;
 - сприяння передачі в державну власність об'єктів культури, які знаходились при

підприємствах та інших структурах, забезпечення їх фінансування за рахунок відповідних бюджетів;

- формування максимально сприятливих умов для розвитку недержавних закладів культури.

Поєднання ресурсів державного, обласного та районного бюджетів, приватних підприємств, спонсорів, меценатів і благодійних фондів дозволить створити надійну економічну основу розвитку сфер культури та мистецтва на тривалу перспективу.

Сумська область, яка відзначила у 2009 році своє 70-річчя, є невід'ємною складовою частиною України – держави з могутнім культурним і духовним потенціалом. Культурні надбання нашого краю сягають часів сивої давнини: до скарбниці світової культури увійшло «Слово о полку Ігоревім», події якого тісно пов'язані з нашим краєм – це тут, у Путивлі, збирав свою дружину в похід на половців князь Ігор, а на валу чекала свого лада Ярославна.

Сумщина – колыска кобзарського і музичного мистецтва, батьківщина видатних митців світового рівня. Тут жили і творили Єгор Мовчан, Євген Адамцевич, Дмитро Бортнянський, Максим Березовський, Георгій Нарбут, Степан Шкурат, Іван Кавалерідзе, Олександр Довженко, Іван Багряний та багато інших видатних постатей національної культури.

Першою музичною школою на території всієї колишньої імперії стала Глухівська музична школа; перший учительський інститут на Україні відкрито також у Глухові, та й перший український правопис створив наш земляк – славнозвісний Пантелеймон Куліш. Культурно-мистецьке життя області насичене і різноманітне – низка всеукраїнських фестивалів, обласні, районні фестивалі, свята, конкурси та багато інших заходів.

Сумщина – єдина область в Україні, де започатковано проведення обласної естафети праці і культури, яка в сьогоденнішніх скрутних фінансових умовах дає можливість покращити матеріально-технічну базу закладів культури, провести ремонтні роботи приміщень, а головне – відродити до справжнього, високомистецького творчого життя художні колективи області.

Упевнено почувуються на нашій землі Всеукраїнський сільський фестиваль мистецтв «Боромля», літературно-мистецький фестиваль «Кролевецькі рушники», духовної музики «Сурми Конституції», а в 2010 році – це XI Всеукраїнський фестиваль духовної музики «Сурми України» та інші. Начальник військового-музичного управління – головний військовий диригент Генерального штабу Збройних Сил України, генерал-майор Володимир Федорович Деркач теж є уродженцем Сумщини. Саме під його патронатом проходить фестиваль «Сурми Конституції», який є візитною карткою культурного життя як нашого міста, так і України в цілому. В 2010 році вперше взяв участь у фестивалі духовний оркестр пожежної частини міста Горня (Хорватія).

Стають традиційними обласне свято фольклору «Пісенні джерела рідного краю», регіональне свято хорового мистецтва «Пісенне Посулля», обласний фестиваль-конкурс хореографії «Поліські візерунки», обласний фестиваль патріотичної пісні «Партизанські зірничі», обласний фестиваль-конкурс «Вишневі усмішки» тощо.

Культурно-мистецьку діяльність в області здійснюють 656 клубних та 589 бібліотечних закладів, 11 державних і 121 громадських музеїв, 35 дитячих початкових закладів естетичного виховання та 45 їх філій, обласний центр народної творчості, два театри, вище училище мистецтв і культури ім. Д. Бортнянського, обласна філармонія,

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

яка знаходиться у будівлі колишнього Дворянського зібрання (XIX ст.), Роменський парк культури і відпочинку. В 2010 році творчими колективами і солістами Сумської обласної філармонії проведено цикл концертів під назвою «Музичний дарунок Україні», присвячених 19-й річниці проголошення незалежності України.

На сьогоднішній день у клубних закладах області працює 5110 творчих об'єднань та гуртків художньої самодіяльності, які відвідує 55751 учасник.

198 творчих колективів мають звання «самодіяльний народний». Найбільша їх кількість у Сумському (20), Охтирському (17), Білопільському (14), Конотопському (13) районах.

В області працює 10 музейних закладів - 8 краєзнавчих, 2 художніх та державний історико-культурний заповідник у м. Путивлі. Всі музейні заклади перебувають у комунальній власності. Основний фонд музеїв області налічує 167,2 тис. експонатів. З кожним роком зростає кількість відвідувачів музейних експозицій та виставок. Майже 4 тис. проведених екскурсій дало змогу залучити до музеїв області 135,0 тисяч відвідувачів.

3 вересня 2010 року в приміщенні Сумського обласного краєзнавчого музею відкривалася фотодокументальна виставка «Сторінки історії м. Суми». Виставка презентує ряд археологічних матеріалів, присвячених давній і середньовічній історії міста. Серед речей – керамічний посуд, монети, предмети побуту, дитячі іграшки.

8 червня 2005 року у приміщенні Шосткинського хіміко-технологічного коледжу відкрито постійно діючу меморіальну експозицію «Музей І.М. Кожедуба», присвячену 85-річчю від дня народження видатного земляка. В 2010 році на Сумщині відбулися урочистості заходи з нагоди 90-річчя від дня народження тричі Героя Радянського Союзу, маршала авіації Івана Кожедуба. Аби вшанувати світлу пам'ять легендарного повітряного аса Великої Вітчизняної війни, на його Батьківщині – в селі Ображіївка Шосткинського району – зібралося керівництво області, району та міста, представники політичних партій та жителі регіону. Під час свята відбулося урочисте відкриття музею імені Кожедуба, створеного при місцевій школі. До уваги його відвідувачів представлені особисті речі Героя, його китель, переписка, написана ним картина та інші експонати. Відзначення річниці ювілею Івана Кожедуба продовжилося у Шостці урочистим відкриттям бюста Героя та відвідуванням його музею, біля якого встановлено прототип літака, на якому воював повітряний ас.

Поступово збільшується кількість громадських музеїв, які мають звання „народний музей”. Мережа бібліотечних закладів становить 589 установ з бібліотечним фондом понад 9 млн примірників. Щороку бібліотеки відвідує близько 580,0 тис. читачів. Для різних категорій читачів у бібліотеках області працює 287 клубів за інтересами.

В області продовжується робота щодо інформатизації галузі. Так, копіювальну техніку має 15 централізованих бібліотечних систем і 11 систем забезпечені комп'ютерами. За допомогою грантових коштів діють комп'ютерні центри в обласній науковій бібліотеці, в Сумській міській та Охтирській районній централізованих бібліотечних системах. На особливу увагу заслуговує виставка «Сумщина інформаційна-2010», що пройшла з нагоди відзначення 19-ї річниці Дня Незалежності України в театрі ім. Щепкіна, яка організована управлінням у справах преси та інформації головного управління зв'язків з громадськістю. Власний інформаційний продукт та розмаїття інформаційних послуг на виставці представили Сумська обласна телерадіокомпанія, телекомпанія «Академ-ТВ», видавництво «Мрія», видавництво «Корпункт», видавничий дім «Еллада», газети «Сумщина», «Ваш шанс», «В двух

словах» та ВАТ «Укртелеком».

Нині в області під охороною держави перебувають 2720 об'єктів культурної спадщини, серед яких 1431 пам'ятка історії, 95- монументального мистецтва, 639 – археології, 555 – містобудування та архітектури. У Державний реєстр нерухомих пам'яток України внесено 3 пам'ятки історії, 17 пам'яток археології та 127 пам'яток архітектури.

На базі ряду пам'яток створено та функціонує 2 історико-культурних заповідники (історико-культурний заповідник у м. Глухові, історико-культурний заповідник у м. Путивлі.) До Списку історичних населених місць України внесено населені пункти області (міста Суми, Білопілья, Ворожба, Глухів, Конотоп, Кролевець, Лебедин, Охтирка, Путивль, Ромни, Середина-Буда, Тростянець, смт. Вороніж та Терни).

З 2009 року функціонує і 3 вересня 2010 року святкує Сумська муніципальна галерея (СМуГа) святкує свій перший рік плідної роботи. За цей час тут пройшло 40 виставок робіт сучасних вітчизняних та зарубіжних художників, скульпторів та митців.

У регіональному розрізі складова «охорона здоров'я і початкова освіта» – це одне з найбільш слабких місць на карті конкурентоспроможності Сумської області. У рейтингу за даним компонентом з 15 регіонів область займає 10-ту позицію. У загальному рейтингу по області 79-те місце, що відповідає рівню Албанії. Проте такий результат може здаватися відносно незаслуженим. У той самий час не викликає сумнівів, що показник, на який слід звернути увагу місцевій владі, – це відносно низький рівень дітей 6-9 років, що навчаються в початкових навчальних закладах (84,9%, 14 місце в регіональному рейтингу). За даним показником область помітно відстає від середнього рівня по 15 регіонах України (90,2%).

У регіональному рейтингу Сумська область займає 5-ту позицію в рейтингу за складовою «вища освіта і професійна підготовка». У загальному рейтингу за таким компонентом область розташувалася на 48-му місці з 149, конкуруючи з Об'єднаними Арабськими Еміратами.

У міжнародному порівнянні це найбільш високий рейтинг, отриманий областю. Проте такий результат відповідає загальним високим показниками України у сфері вищої освіти. Керівники компаній оцінюють якість системи освіти в області відносно високо: 3-тє місце в регіональному рейтингу; 32 місце – в глобальному рейтингу, що відповідає рівню Республіки Кореї.

Можна передбачити, що такий результат пов'язаний з розвиненою базою підготовки педагогічних кадрів у ВНЗ області. У той самий час, незважаючи на створену в області за підтримки НБУ Академію банківської справи, якість місцевих шкіл менеджменту оцінюється на рівні нижче середнього по Україні, що відповідає 10-му місцю в списку регіонів і 132-му місцю в глобальному рейтингу (на рівні Танзанії).

Індикатор, на який також необхідно звернути увагу, – це нижчий, ніж у середньому по Україні, показник кількості дітей, що вчаться в загальноосвітніх школах. Як і у випадку з початковою освітою, це пояснюється перш за все наявністю великої частки сільського населення в регіоні.

Щодо виконання місцевих бюджетів за 2005-2010 роки, то воно суттєво збільшується з кожним роком (табл. 1-3).

З наведених даних видно, що найбільша увага приділяється виконанню місцевих бюджетів у галузі освіти, що, дійсно, є рушійною силою економіки та соціально – економічного та культурного розвитку населення.

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

Таблиця 1 – Культура і мистецтво

№	Місцевий бюджет	Обсяги видатків, тис. грн					
		2005	2006	2007	2008	2009	2010 (план)
1	Білопільський	1 621,90	2 076,00	2 812,90	4 459,70	4 714,50	7 058,60
2	Буринський	1 201,80	1 505,00	1 901,60	2 837,80	3 065,30	3 926,40
3	В.-Писарівський	893,00	1 212,50	1 617,10	2 007,20	2 061,30	2 984,30
4	Глухівський	1 028,50	1 378,20	1 941,70	3 011,60	3 220,80	3 510,30
5	Конотопський	998,40	1 195,40	1 780,50	2 401,10	2 866,40	4 062,00
6	Краснопільський	945,50	1 227,10	1 715,90	2 434,50	2 898,40	3 935,80
7	Кролевецький	1 251,80	1 596,50	2 263,40	3 294,30	3 631,30	4 840,20
8	Лебединський	737,60	1 017,90	1 283,50	1 748,50	2 063,80	2 943,30
9	Л.-Долинський	977,60	1 283,90	1 747,50	2 357,00	2 496,50	3 717,10
10	Недригайлівський	1 226,80	1 563,30	2 063,10	2 875,00	3 176,10	3 587,30
11	Охтирський	1 696,50	2 078,30	2 505,30	2 800,10	3 138,30	3 886,70
12	Путивльський	835,00	1 219,80	1 540,80	2 022,40	2 572,70	3 862,30
13	Роменський	1 410,00	1 900,10	2 714,90	3 434,50	4 047,40	5 296,20
14	С.-Будський	613,80	735,60	1 018,30	1 430,60	1 679,60	2 233,10
15	Сумський	1 989,40	2 890,40	3 561,50	4 756,10	5 505,60	7 591,90
16	Тростянецький	1 162,90	1 514,60	1 999,50	3 076,30	3 675,70	4 937,90
17	Шосткінський	593,90	754,00	994,50	1 322,90	1 638,90	2 614,70
18	Ямпільський	884,90	1 172,30	1 370,30	1 934,10	2 344,60	3 263,20
	<i>Усього по районах</i>	<i>20 069,30</i>	<i>26 320,90</i>	<i>34 832,30</i>	<i>48 203,70</i>	<i>54 797,20</i>	<i>74 251,30</i>
19	м. Суми	4 968,00	7 114,90	9 708,20	13 612,60	14 981,90	17 819,40
20	м. Конотоп	1 738,00	2 514,60	3 546,50	4 606,60	5 133,30	6 524,80
21	м. Лебедин	483,60	695,20	889,30	1 262,80	1 529,90	1 988,70
22	м. Ромни	1 176,50	1 496,60	2 010,10	2 504,10	2 683,00	3 111,20
23	м. Шостка	2 151,80	2 807,90	3 651,80	5 555,80	5 674,50	7 854,80
24	м. Охтирка	1 163,90	1 567,10	2 096,20	3 049,80	3 473,50	4 351,40
25	м. Глухів	657,50	894,70	1 160,30	1 664,40	1 866,30	2 249,60
	<i>Усього по містах</i>	<i>12 339,30</i>	<i>17 091,00</i>	<i>23 062,40</i>	<i>32 256,10</i>	<i>35 342,40</i>	<i>43 899,90</i>
26	Обласний бюджет	7 576,40	11 198,50	14 708,30	22 949,70	25 419,70	34 822,30
	Разом	39 985,00	54 610,40	72 603,00	103 409,50	115 559,30	152 973,50

Таблиця 2 – Фізична культура і спорт

№	Місцевий бюджет	Обсяги видатків, тис. грн					
		2005	2006	2007	2008	2009	2010 (план)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Білопільський	259,20	292,20	473,50	827,60	789,30	1 052,00
2	Буринський	121,10	176,60	229,80	320,30	325,90	520,30
3	В.-Писарівський	102,00	141,20	189,40	299,00	307,30	272,10
4	Глухівський	118,40	153,30	157,90	216,00	208,90	277,10
5	Конотопський	108,10	164,20	204,90	273,60	329,20	390,10
6	Краснопільський	187,30	246,90	318,30	391,10	381,40	315,70
7	Кролевецький	245,80	331,10	547,00	575,10	526,20	672,30
8	Лебединський	83,00	129,70	155,60	201,50	213,50	226,60
9	Л.-Долинський	106,90	126,80	142,90	201,80	219,80	362,60
10	Недригайлівський	133,00	160,30	189,20	281,40	251,50	305,90
11	Охтирський	74,60	119,80	154,80	186,20	189,70	206,10
12	Путивльський	139,00	182,20	229,40	276,40	295,20	308,50
13	Роменський	194,10	235,70	259,90	375,10	320,80	401,50
14	С.-Будський	137,40	168,90	165,60	275,80	298,50	284,90

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8
15	Сумський	314,70	428,30	494,60	745,90	705,60	654,40
16	Тростянецький	321,60	454,70	482,60	751,20	739,00	796,90
17	Шосткінський	75,00	99,10	132,70	154,50	176,70	233,20
18	Ямпільський	102,20	128,20	180,30	235,80	294,90	272,20
	<i>Усього по районах</i>	2 823,40	3 739,20	4 708,40	6 588,30	6 573,40	7 552,40
19	м.Суми	1 402,20	2 274,60	3 059,00	5 217,00	4 703,00	6 029,50
20	м.Конотоп	622,50	875,60	1 291,50	2 207,90	1 972,90	2 494,70
21	м.Лебедин	106,30	138,90	272,50	249,10	246,30	285,10
22	м.Ромни	331,20	410,80	550,80	725,60	750,10	918,50
23	м.Шостка	740,00	1 879,80	1 788,40	2 416,80	2 577,00	3 143,10
24	м.Охтирка	181,70	245,30	312,40	416,60	527,20	629,90
25	м.Глухів	260,80	308,50	393,50	507,40	517,40	595,20
	<i>Усього по містах</i>	3 644,70	6 133,50	7 668,10	11 740,40	11 293,90	14 096,00
26	Обласний бюджет	5 431,00	7 487,20	9 449,10	10 809,70	10 200,60	11 932,30
	Разом	11 899,10	17 359,90	21 825,60	29 138,40	28 067,90	33 580,70

Таблиця 3 – Освіта

№	Місцевий бюджет	Обсяги видатків, тис. грн					
		2005	2006	2007	2008	2009	2010 (план)
1	Білопільський	18 370,80	22 344,40	28 007,10	38 773,60	42 261,40	50 257,70
2	Буринський	10 971,60	13 728,60	17 323,60	23 515,00	27 172,00	30 975,00
3	В.-Писарівський	8 614,40	10 502,90	12 894,20	17 444,90	20 168,00	21 533,60
4	Глухівський	10 362,00	12 798,20	16 155,10	21 415,40	21 323,10	25 596,80
5	Конотопський	10 693,70	13 591,00	16 994,60	23 796,20	25 896,40	31 452,80
6	Краснопільський	11 517,10	15 399,50	19 107,70	25 338,10	26 881,00	30 840,80
7	Кролевецький	14 272,40	18 354,80	23 213,50	31 554,00	34 682,20	39 132,20
8	Лебединський	9 234,60	11 302,10	14 522,20	17 935,10	19 274,00	20 326,90
9	Л.-Долинський	7 914,70	11 201,00	14 238,80	19 940,80	20 298,30	23 605,50
10	Недригайлівський	10 482,80	12 582,60	15 681,40	22 300,00	21 791,40	25 507,90
11	Охтирський	10 119,00	13 848,10	17 035,50	21 846,20	25 036,00	27 683,60
12	Путівльський	9 310,90	11 880,10	15 591,90	20 810,20	23 224,30	24 769,70
13	Роменський	16 217,60	19 736,00	24 486,60	32 582,50	34 047,80	40 372,20
14	С.-Будський	7 641,90	9 399,80	11 211,40	15 036,20	16 847,50	17 920,90
15	Сумський	19 227,80	25 261,40	32 519,20	42 707,80	48 291,70	58 288,80
16	Тростянецький	10 745,40	13 069,00	17 069,40	24 167,00	26 892,20	32 349,70
17	Шосткінський	6 753,90	8 472,60	10 799,30	14 624,70	16 051,50	17 555,50
18	Ямпільський	9 465,50	11 561,60	14 704,40	19 350,60	22 556,80	22 487,30
	<i>Усього по районах</i>	201 916,10	255 033,70	321 555,90	433 138,30	472 695,60	540 656,90
19	м.Суми	78 527,00	95 489,60	123 589,70	170 571,30	182 787,10	207 650,90
20	м.Конотоп	20 308,00	26 078,30	32 801,50	44 657,80	50 721,60	57 841,70
21	м.Лебедин	7 388,00	9 231,00	11 819,20	15 669,70	17 284,30	20 051,70
22	м.Ромни	13 083,00	16 863,50	20 848,10	29 578,90	31 946,60	37 620,70
23	м.Шостка	19 195,60	24 983,30	31 813,50	43 595,10	47 098,10	55 744,10
24	м.Охтирка	13 211,20	17 019,70	22 446,10	31 308,90	34 690,00	39 766,10
25	м.Глухів	7 830,60	9 603,50	12 236,50	16 562,70	18 849,00	21 237,00
	<i>Усього по містах</i>	159 543,40	199 268,90	255 554,60	351 944,40	383 376,70	439 912,20
26	Обласний бюджет	55 095,30	76 918,90	105 820,30	154 083,70	160 727,10	201 530,90
	Разом	416 554,80	531 221,50	682 930,80	939 166,40	1 016 799,40	1 182 100,00

Висновки. Підбиваючи підсумки, необхідно зауважити, що очікуваними

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

результатами при реалізації різних заходів та програм у галузі культури будуть: забезпечення збереження існуючої мережі закладів культури міста; створення належних умов для розвитку професійного і самодіяльного мистецтва; урізноманітнення культурно-мистецьких заходів; організація змістовного дозвілля різних верств населення.

1. Соціальний розвиток України: сучасні трансформації та перспективи [Текст]: монографія/ С.І. Бандур, Т.А. Заяць, В.І. Куценко та ін. ; за заг. ред. д.е.н, проф., чл.-кор. НАН України Б.М.Данилишина. – 2-ге вид. доповн. і переробл. – Черкаси: Брама-Україна, 2006. – 620 с.
2. Гейц В.М. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави [Текст]: національна доповідь/ В.М. Гейц, А.І. Даниленко, М.Г. Жулинський ; за заг. ред. Гейца. – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
3. Крупка М. Проблеми соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / М. Крупка, В. Дорош. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/freu/2009_19/10.pdf.
4. Стратегія соціально-економічного розвитку Сумської області на період до 2015 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.state-gov.sumy.ua/docs/strat_2007.pdf.
5. Середньострокова програма економічного та соціального розвитку Сумської області на 2008-2011 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.state-gov.sumy.ua/docs/program/index_prog2.html.
6. Економічний і соціальний розвиток України в 2006 році: здобутки, проблеми, перспективи. Цифри і факти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/usa/en/publication/content/8008.htm>.
7. Фонд ефективного управління. Отчет о конкурентоспособности Украины 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.feg.org.ua/docs/Final_Full_Rus_2010.pdf.

Г.А. Пересадыко, И.Ф. Козолуп, Ю.Г. Лапина

Социально-экономическое развитие Сумщины: культурная среда, ее развитие, инновации и перспективы

В статье рассматривается развитие культурной среды Сумщины, ее мероприятия, инновации и перспективы. Проанализированы основные задания, цели, проблемы, приоритетные направления.

Ключевые слова: Сумщина, инновации, развитие региона, культурная среда.

G.O. Peresagko, I.F. Kozolup, Yu.G. Lapina

Socio-economic development of the Sumy region: cultural environment, its development, innovations and prospects

Development of cultural environment of Sumy region, its measure, innovation and prospect is examined in the article. Basic tasks, aims, problems, priority directions, are analyzed.

Keywords: Sumy, innovation, regional development, cultural environment.

Отримано 13.12.2010 р.